

leiddraad  
betreffen,  
iel. Laat  
storie, die  
sch wordt  
algen, als  
nig, onder  
en arbeid  
heden; —  
door Hem  
reeds iets  
lang door  
ste man-  
en inhoud  
die in ons  
st, is na-  
maar in  
worseling  
prediker  
heid deser  
en zegt  
al, om de  
elen? —  
p blz. 113

em van de  
het breede  
veel her-  
voze vraag-  
en Maat-  
Wanneer  
slagen van  
overtuiging  
n het wan-  
zullen we  
e beramen  
oestanden?  
t voor ge-  
fundament  
a geloovige  
aakte zaak  
len histori-  
Bijbel.

ne regula  
en, waar-

Hulsman  
stijzen van  
nger dekt  
Weet hij  
waalf Ge-  
geschiedt  
den gees-  
las hij dan  
die, alhoef-  
bartikelen  
lood tegen  
a voor de  
elkij men-  
claren dan  
dood ge-

och al te  
at hij dan  
p des ge-  
ve is, en  
fonds voor  
en testaan,  
precies de-  
en, en dat  
den voor-

tan rusten  
als geloof-  
is dit met  
En acht  
rieten staf  
le met ge-  
zal onder-

dan isolee-  
der eeuw?  
ans waant,  
panoozele,  
eulen, na  
historische  
u met den  
ude, ver-  
en er een  
s bouwen,

meerden  
hij ver-  
gen indruk.  
n hij met  
onglof der  
dringen.  
merischen

p het slot:

per daarom  
atende op  
ede »Ency-  
nuk maakt  
theorie, en,  
erlijk inge-  
s, van gene-  
sch-ijzen  
n de weten-  
soordeling  
vige dood-  
vereiniteit  
en brengt  
laat onder  
en systeem,  
de hel van  
onica, lijn-  
Gods, lijn-  
slechts in  
n, maar in  
di naar de  
nif, gij die  
st geven!  
st van dese  
en tyran-  
in autocra-  
nuder van  
n Gerefor-  
r, Dr. Ba-  
daard en  
eld, Smout  
en de Insti-  
ters noodig.

Stond er: „Dit pogen eischt nog wij-  
ging, verbetering, volmaking. Het moet  
anders worden aangelegd“, — er zou geen  
bedenking bestaan.

Maar neen, zoo is het niet.  
Ds. Hulsman wil iets anders dan hetgeen  
Calvijn vond, en sinds drie eeuwen door de  
Gereformeerden beleiden is, en bestrijdt daar-  
om de leer van Gods »vrijmachtige souve-  
reiniteit“. Hij schrijft: »De eeuwige souve-  
reiniteit (zeker een vergissing voor: vrij-  
machtige) knijpt, zoo is zijn kiesche uitdruk-  
king, den geloovige dood.“

Die leer is hem gelijk aan Satan in de  
het van Dante.

Is het niet stultend, dat een Predikant,  
die zegt in een zich Hervormd of Gerefor-  
meerd noemende kerk, Predikant te zijn,  
zich aldus over het cor ecclesiae, over het hart  
en de kern van alle Gereformeerde belijden,  
uitlaat?

Hij beroept zich op Prof. Kahler, te  
Halle. Eilieve, laat hij aan dezen hoog-  
leeraar, die zich pikeert Calvinist te zijn,  
en zijn leerlingen steeds op Calvijn wijst,  
eens vragen, wat hem van zulk een taal  
der schuldige onbezonnenheid dunkt.

Die schuldige vijandschap tegen de Gere-  
formeerden komt zelfs persoonlijk uit.  
Achtereenvolgens bespreekt Ds. Hulman  
de Modernen, de Ethisch-critischen, de Ethis-  
chen en de Gereformeerden.

Hij laat groep na groep de revue pas-  
seeren.

Doch hoe?

Als hij aan de Moderne, of aan de  
Ethische critici, iets min aangenaams zeggen  
moet, haast hij zich terstond er bij te voe-  
gen, dat hij aan hun geloof niet twijfelt,  
voor hun bedoelingen allen eerbied, voor  
hun karakter respect heeft, dat hij hun  
dege studie op prijs stelt.

Kortom dan wordt alle zilverpapier uit  
de enveloppe gehaald, om de pil te verzil-  
veren.

Alleen maar... voor de Gereformeerden  
die hij ter sprake brengt, heeft hij nooit  
één goed woord.

Dit tekenet.

Niet op zichzelf, want waartoe zou het  
noodig zijn, als ge personen bespreekt,  
alzoos suiker over hun naam te strooien?  
Maar wel is er tegenstelling, als ge bij alle  
andere tegenstanders alzoos de suiker dik  
strooit, en bij deze ééne soort tegen-  
standers nooit een korrelke ten goede  
geeft.

Sterker nog.

Ds. Hulsman heeft ten laste der Ethische  
critici niets, volstrekt niets gezegd, wat  
niet reeds vóór tien en meer jaren evenzoo  
gezegd is door de *Heraut*.

Hij erkent, dat alles verloren is, zoo de  
ondermijning der Heilige Schrift alzoos door-  
gaat.

Hij drukt zelfs het zegel op het verzet  
voor zeventien jaren door de *Heraut* tegen de  
toemalige negatieve kritiek van Prof. Gun-  
ning gevoerd, want hij constateert met  
vreugde dat Prof. Gunning hier geheel van  
is teruggekomen.

En terwijl er nu onder alle richtingen  
hier te lande, maar één is, die lang voor  
hem gelijken strijd gevoerd heeft, en zelfs  
nog bestister dan hij voor de onmisbaar-  
heid van de Heilige Schrift als Woord Gods  
opkwam, moet enkel zeker verschil over  
een blijkbaar door hem niet begrepen inspi-  
ratiethoor dienst doen, om wie hem het  
naast staan zoo ver mogelijk van zich af te  
stooten.

En toch is dit zielskundig geen raadsel.  
Ds. Hulsman is bang geweest dat zijn  
Ethische vrienden zeggen zouden: *Gij zijt  
ook van die*.

En voor die stem der dienstmaagd in  
den Voorhof is hij teruggekeerd.

Vandaar dat al zijn roepen telkens is:  
*Denk toch niet dat ik van die boose bende  
ben geworden. Geen lieden die ik meer  
schau dan hen.*

Zelf verraadt hij dit als hij op blz. 119  
schrijft:

Dezer dagen werd mij geschreven, dat de  
strijd, dien ik stond aan te binden, reeds jaren  
geleden is gevoerd door de H.H. Dr. Daubanton  
en Dr. E. Barger, naar aanleiding van Dr. Kay-  
per's rectorale rede: »De Hedendaagse Schrift-  
critiek“, enz. Deze opmerking zou mogelijk door  
anderen ook gemaakt kunnen worden. Ik pro-  
testeer evenwel tegen deze bewering.

Nu, ons deert deze contradictie in eigen  
persoon niet.

Maar wel is er uit af te meten, wat  
belofte van wetenschappelijke kracht er  
ligt in een optreden, dat in zulk een naïve-  
teit hiel zoekt.

Zijn zwakheid tegenover ons, en dit merkt  
hij niet eens, breekt tegelijk al zijn kracht  
ook tegenover zijn Ethisch-critische vrien-  
den.

## Kerspel of Wijk?

### IV.

Vast staat alzoos, dat ook wij de zeker-  
heid van het *rechtgebied* der plaatselijke  
kerk, als één geheel, voortaan, en ten  
andere, dat *indeeling* van den Dienst al-  
lerwegen in de kerk van Christus, en ook onder  
ons, regel is, zoo voor den Dienst der  
Ouderlingen, als der Diakenen, en zelfs  
wat de Predikanten aangaat voor het huis-  
en ziekenbezoek.

Zoo trekt zich dus het geschil ten slotte  
op één enkel punt samen, t. w. op de *pre-  
dikatie*.

Die alleen is niet ingedeeld.

Immers sinds de 16e eeuw geldt het voor  
de predikatie als regel, dat alle Predika-  
nten in een grotere kerk voor alle beurten  
in alle kerkgebouwen rondpreken.

Zoo was het vóór het Synodaal Bestuur  
in 1816 opkwam, zoo bleef het onder het  
Synodaal Bestuur, en zoo ook werd het  
aangenomen in de actie van 1834 en in  
die van 1886.

Want wel bestond er te Leiden, te Dord-  
recht en elders een schijnbare uitzondering,  
in zoover er in elk der steden twee Christe-  
lijk Gereformeerde predikanten waren, die  
elk aan een eigen kerkgebouw waren ge-  
bonden. Maar feitelijk was dit niet zoo.  
Immers feitelijk bestonden er twee kerke-  
raden, twee kerken, en twee diensten, die  
plaatselijk geen de minste gemeenschap  
met elkander hadden. Bij het pleit, of men  
rond zal preken als men saam in één  
kerkeraad zit, telt het feit dat men onder  
twee kerkeraden zittende, niet rondprekte,  
vanzelf uit met.

Geconstateerd moet derhalve, dat van  
de dagen der Reformatie af tot nu toe, het  
rondpreken voor alle beurten in alle kerke-  
gebouwen als regel gold en nog geldt. En  
de vraag die we ter sprake brachten, is nu  
juist, of men dezen regel van het rondpre-  
ken zal blijven volgen, of wel dat indee-  
ling der gemeenten en der Predikanten ook  
voor den Dienst des Woords op den duur  
aanbeveling zal verdienen.

Thans heeft de Predikant alleen een wijk,  
d. i. alleen een indeeling van het huisbezoek.  
Vraag: Zal het niet beter zijn, de wijk tot  
*kerkpel* te verheffen, en de indeeling ook  
door te laten gaan voor den Dienst des  
Woords.

Gingen we tot dit laatste over, dan zou  
men de stad moeten indeelen in zoovele  
deelen als er kerkgebouwen zijn, voor elk  
dier kerkgebouwen één of meer Predikanten  
moeten aanwijzen, en als regel moeten aan-  
nemen, dat elk Predikant, uitzonderingen nu  
daargelaten, steeds in hetzelfde kerkgebouw  
zou prediken, en dat de gemeenteleden uit  
dat stadsdeel geregeld in dat kerkgebouw  
moesten kerken.

Dat de zaak ook anders te regelen ware,  
zullen we later zien. We gaan thans uit  
van de meest gewone voorstelling van  
kerspel-indeeling, en die is zóó en niet  
anders.

Bij het onder de oogen zien van die  
vraag nu, dient er al aanstands op gewezen,  
dat geen minder dan Voetius deze vraag  
zeer beslist in den zin van rondpreken  
beantwoordt heeft. Zijn betoog desaaangaande  
is o. a. te vinden in de *Bibl. Ref.* ed. Cl.  
Rutgers I p. 63.

Want wel bespreekt hij ook daar ten  
principale de vraag, of zulk een kerspel  
een *aparte kerk* is, maar toch verdedigt  
hij dan tevens het *rondpreken* zeer beslist  
tegen de ingebrachte bedenkingen.

Deze bedenkingen waren vier in aantal:  
1º, dat toch alle Dienaren Gods Woord  
prediken, en dat men uit dien hoofde zeer  
wel altoos in dezelfde kerk en onder het  
gehoor van denzelfden Predikant kan gaan;  
2º, dat men anders de schare die bij andere  
Predikanten pleegt te kerken, minacht;  
3º, dat men anders den Dienst van andere  
Predikanten, die men eigener keuze voorbij-  
gaat, minacht; en 4º, dat de Predikanten,  
die minder loop hebben, hier zoo bitter  
onder lijden.

Reeds uit deze opgave ziet men, dat  
Voetius alles behalve diep op de kwestie  
is ingegaan, en dat zijn argumenten eigen-  
lijk meer betreffen de gewoonte, dat de ge-  
meente *rondloopt*, dan dat de Dienaren  
*rondpreken*.

Stel toch, de Predikanten *preekten rond*,  
maar de gemeente was voor haar opgaan  
aan vaste kerkgebouwen gebonden, dan  
zouden dezelfde argumenten, en zelfs dan  
nog meer rechtstreeks gelden.

Feitelijk strekt Voetius' betoog dan ook  
veel meer, om de vrije keuze der gemeente-  
leden te waarborgen, dat zij gaan kunnen,  
waar ze een Predikant vinden, die hun het  
meest bevalt, dan dat hij pleit voor het  
rondpreken der Dienaren in alle kerkge-  
bouwen.

De gemeenteleden moeten gaan kunnen  
waar ze willen. Iets wat hij zoover trekt,  
dat hij er zich zelfs op beroept, dat ieder  
vrij is, om, al zij er meerdere bakkers en  
schoenmakers, toch zelf zijn eigen bakker  
en schoenmaker uit te kiezen. Een wel  
plastische, maar zeker niet al te kiesche  
vergelijking.

De ééne Predikant predikt beter dan de  
andere, ziedaar zijn hoofdstelling, en hij licht  
dat toe, door vijf punten te wijzen. Het  
beter prediken hangt 1º, aan de klankvolle  
stem; 2º, aan duidelijke, gevoelloze, het  
gemoed bewegende uitspraak; 3º, aan def-  
tigen, meesterlijken stijl; 4º, aan zuiveren  
en rijken inhoud; en 5º, aan ziel en zinnen rakende  
toepassing van het Woord.

En nu acht hij, dat ieder vrij moet zijn  
om te kerken bij dien Predikant, die voor  
zijn oor en verstand en hart en leven het  
best aan deze gestelde eischen beantwoordt.

Geheel dus het stelsel, dat zoo jarenlang  
door de gemeente gevolgd en er bij de  
gemeente ingegaan is: Bij de beste Predi-  
kanten stikvolle beurten, bij andere een  
dun gezaaid gehoor, en bij wie tusschenin  
liggen een middelmatige opkomst.

En al stemt nu ieder toe, dat dit zoo  
blijven kon, ook al bondt ge elk Predikant  
aan een vast kerkgebouw, toch verheven  
we niet, dat deze praktijk zulk een bin-  
den aan één kerkgebouw volstrekt doel-  
loos zou maken, en hoogstens tot het  
voorstel zou kunnen leiden, om de Predi-  
kanten met den sterksten loop aan het  
ruimste kerkgebouw te verbinden, en de  
Predikanten met minder loop aan de kleinere  
gebouwen.

Dat zoo echter uitsluitend een maatregel  
van nuttigheid zijn en de kwestie in haar  
hart niet raken.

Om een welgewikt oordeel te vellen, is  
het daarom noodig dat deze twee stelsels met  
hun voor- en nadeelen tegenover elkander te  
plaatsen, en daarbij aan te nemen, dat in  
het door ons bedoelde stelsel dezelfde Pre-  
dikant, evenals op een dorp, geregeld in  
hetzelfde gebouw predikt, en dat dezelfde  
gemeenteleden, evenals op een dorp, ge-  
regeld daar ter plaats kerken. Terwijl hier  
dan tegenover staat het thans geldende  
stelsel van bij toerbeurt rondpredikende

Predikanten, die een los en wisselend ge-  
hoor hebben, dat hen van kerk tot kerk  
aloopt.

Beginnen we nu met dit laatste, thans  
vigeerende stelsel, dat heeft dit ongetwij-  
feld de navolgende niet te loochenen na-  
deelen.

1º. Dat geregelde plaatsverdeling niet  
wel mogelijk is. Stelt ge alle plaatsen  
vrij, dan stroomt in hetzelfde kerkgebouw  
bij elke beurt een anders saamgesteld gehoor,  
zit men nu hier, dan daar, en is de rustige  
indeeling dat ieder zijn eigen plaats zal  
hebben, en weet dat die plaats zijn is,  
ondenkbaar.

Want wel kan men een vaste onbetaalde  
plaats toekennen, maar niet aan alle leden  
in alle kerkgebouwen. Een vaste plaats  
is niet toe te wijzen dan in één gebouw.  
Maar overmits het kerken in eenzelfde ge-  
bouw in strijd is met het stelsel, baat het  
niet of ge al die vaste plaatsen openstelt.  
Onder dat stelsel maakte men hier geen  
gebruik van; zal het aantal genomen plaatsen  
alzoos klein, dat der onbezette plaatsen  
het grootst blijven; en als niet de gewilde  
Prediker optreedt, blijven de genomen plaat-  
sen toch onbezett.

Verhuring van plaatsen belet dit niet.  
Bijna niemand toch zal voor heel zijn gezin  
plaatsen in alle kerkgebouwen nemen. Hoog-  
stens in één of twee. En dan alleen zal  
hij onder dat stelsel van die plaatsen pro-  
fiteeren, als de man dien hij hooren wil,  
aan de beurt is. Anders laat hij ze leeg  
staan.

In geen geval is alzoos onder de heer-  
schappij van dit stelsel rustige orde en  
stille bezetting der plaatsen te verkrijgen,  
tenzij ge zegt: Wel de Predikant moet  
rondpreken, maar de leden moeten altijd in  
hetzelfde gebouw gaan, wat er op neerkomt,  
dat ge het stelsel reeds half verloochent.

2º. Uit dit eerste kwaad nu vloeit allerlei  
verder ongerief voort. De ééne maal een  
meer dan half leeg kerk, de menschen  
verstrooid, ongezellig en onopwekkend. De  
andere maal alles stopvol, de gangpaden  
ingenomen, dringen en stuwten van alle  
kant.

Bij volle beurten moest men soms om  
acht uur 's morgens te Amsterdam reeds  
voor de kerkdeur staan te wachten, om als  
de deur opening, er in gedrongen te wor-  
den, op een draf naar het ruim, en over  
stoelen en banken te vliegen, om het eerst  
een plaats te vermeersteren. Vandaar soms  
heffige toonclen, die alle stichting weg-  
namen, en allerlei hulp noodig maakten om  
de orde te herstellen.

Toch hielp dit vaak niet, en soms moes-  
ten honderden, die absoluut geen plaats  
konden krijgen, onverschutter zake terug-  
keeren. Die keerden dan of teleurgesteld  
huiswaarts, of gingen naar een andere kerk,  
waar ze te laat binnenvielen, en de rust  
verstoorden.

En hierbij kwam dan nog, dat vooral  
in den zomer, op heete dagen, dit soms  
meer dan anderhalf uur vroeger in de  
kerk zitten, de temperatuur zóó verhoogde  
en de atmosfeer zóó bedierf, dat er als de  
kerk eindelijk aanging, een benauwde hitte  
heerschte, die ieder afmatte.

Alsmede dat het ondoenlijk was in dien  
langen tijd voornamelijk bezig te houden, zood-  
at er een gegons als in een kolossus  
heerschte, en er van stichtelijke voorberei-  
ding voor den Dienst soms geen sprake was.

Ook was het preken in zoo propvolle  
beurten, en bij zulk een temperatuur, voor  
den prediker zoo uitputtend, dat hij, letter-  
lijk met geen drogen draad aan het lijf  
thuis kwam, en den Maandag daarna soms  
geen half mensch was.

Niet minder leden ook Diakenen en Col-  
lectanten hinderd, die door zulke beurten  
met den zak rond moesten, en zich bijna niet  
konden voortbewegen.

Wil men, altoesiger in hoofdzaak stof-  
felijke bezwaren, maar die dan toch meê-  
tellen, omdat ze de huisgezinnen in de war  
stuurden, allerlei koude en ongemak door  
hitte lieten belopen, en zeer zeker ook op  
de geestelijke gesteldheid der gemoederen  
invloed oefenden.

En al is het nu zoo, dat deze nadeelen  
zich thans niet meer in die mate doen ge-  
voelen, en voornamelijk alleen in steden als  
Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en 's-Grave-  
naghe zich voordeden, toch mag niet  
voorbijgegaan, dat het alles volgt uit het  
stelsel als zoodanig.

Een stelsel dat lijdt aan deze innerlijke  
tegenstrijdigheid, dat men de gemeente te  
talrijk acht om saam te vergaderen, en  
daarom zegt dat ze in tien, twaalf gebouwen  
verdeeld moet worden, en dat men nochtans  
een regel volgt, die eischen zou dat desiet-  
temin zoogoed als gansch de gemeente in  
één gebouw zou kunnen willen opgaan.

Immers dat velen elders gingen, was dan  
nog meest, omdat ze vreesden toch geen  
plaats te zullen vinden, en ook omdat bij  
zulk kerkbezoek de regel gold, dat de bruta-  
len de halve wereld inhebben, en dat iemand  
van zachter en bescheidener natuur zich aan  
zulk een gedrang en gestoot niet waagde.

## Beroeping of Oproeping?

### IV.

Is »opleiding«, rechtstreeksche »opleiding«  
goed en billijk en gewenacht? Dreigt zulk  
een »opleiding« niet in *dressuur* te ont-  
vallen? Gaat ze niet van verkeerde begin-  
selen uit?

Ziedaar de vraag.

En dan achten we deze vraag in be-  
vestigenden zin te moeten beantwoorden,  
indien hieronder verstaan wordt, dat de  
kerk, of iemand van kerkwege, bepaalt:  
Zoo en zoo wil ik u hebben. Op die en  
die wijs zult gij zoo worden. En op deze  
en die manier zal ik u daartoe vervormen.

Dit stelsel toch gaat uit van de o. i. niet  
wel houdbare veronderstelling, alsof de

levensfeer van den Zoon buiten verband  
stond met de levensfeer des Vaders in zijn  
Scheppingsordinantien en in zijn Voorzienig  
bestel.

Een nooit goed te keuren dualisme.  
Handhaaft en erkent men daarentegen  
tusschen het algemeen menschelijk leven  
en het kerkelijk leven, en evenzoo tusschen  
het leven van de kerk als organisme en  
van de kerk als instituut, het rechte ver-  
band gelijk dat gegrondvest ligt in de be-  
lijdenis der Drieëenheid en van haar wer-  
kingen, dan moet hetgeen de kerk, ook wat  
het ambt betreft, noodig heeft, spontaan  
uit het leven opkomen, en heeft zij slechts  
den sikkelt te slaan in hetgeen God voor  
haar bereid heeft.

Ze vindt dan een aantal mannen voor  
het ambt gereed, ze keurt die, en hoog-  
stens geeft ze hun voor den praktisch *for-  
meelen* dienst de gewenschte instructie.

Het was in dien laatsten zin, dat meer dan  
ééne Gereformeerde kerk in de dagen der Re-  
formatie een afzonderlijke school voor pra-  
ctische instructie stichtte. De jonge mannen  
studeerden dan eerst af aan de Universiteit.  
Maar na afloop van die studien gingen ze voor  
één jaar in een Predikantenschool, om in zake  
hun ambt, predikwijze, wijze van catechi-  
seeren enz. nader oefening te ontvangen.

Of ook waar zulk een *oefenschool* (heel  
iets anders dan een *opleidingschool*) ont-  
brak, gingen ze een jaar of langer bij een  
bejaard Predikant in de leer, en deden  
hun proef met zijn praktische ervaring en  
practische levenswijze in zake het ambt.

Dit toch is iets speciaals, dat zich wel  
aan moet sluiten aan de algemeen gel-  
dende regels voor paedagogiek, rhetoriek  
enz., maar dat kerkelijk toch *nadere toepas-  
sing* eischt.

Hier geldt het tot op zekere hoogte met-  
terdaad *kerkelyke dressuur*.

Op dit standpunt is dan de gang van  
zaken deze, dat onder Gods Voorzienig  
bestel zeker aantal jonge mannen, reeds  
van hun twaalfde jaar af, naar de intentie  
van hun ouders of voogden, en slechts voor  
een klein deel uit eigen aandrif, den weg  
opgaan, om zich gymnasiaal en universitair  
gereed te maken voor den kerkelijken dienst.

Dat ze, na volbrachte studien, zich door  
de kerken laten keuren, of de kerken hen  
geschikt oordeelen.

Dat de kerken hun daarna de speciale  
technische dressuur geven.

En dat zoodanige kerken, als ze vacant zijn,  
uit deze mannen een beroep doen.

Twee lijnen loopen dan in een snijpunt  
saam, enerzijds de lijn in het leven van  
deze jonge mannen, en anderzijds de lijn  
van het leven en den nood der kerken. En  
het einde is, dat kerk en predikers huwen.

En ditzelfde nu geldt natuurlijk evenzoo  
voor den dienst des Woords, die op het erf  
der Zending wordt volbracht.

Ook te dien opzichte zal de normale to-  
estand eerst dan bereikt zijn, als uit het  
gewone leven, onder Gods Voorzienig bestel,  
de aandrif opkomt, om meer bijzonder tot  
dezen Dienst te mogen ingaan; indien voorts  
de jonge mannen, in wie deze aandrif  
werkt, van hun twaalfde jaar af gym-  
nasiaal en universitaire studie volgen; en  
indien de kerken zich bereid verkle-  
ren om zulke jonge mannen nader  
ook voor dezen dienst te keuren, en  
beroepbaar te stellen, nadat ze ten ge-  
noegen der kerken nog dien praktischen cur-  
sus zullen doorloopen hebben, dien speciaal  
deze dienst vordert, hetzij in een afzon-  
derlijke stichting hiervoor, hetzij als helper  
van een geoufend en wijs man op het veld  
zelf der Zending.

Gelijk nu de kerken beroepbaar verkle-  
ren voor den dienst des Woords hier te  
lande, zouden zij dan tevens beroepbaar  
verklaren voor den dienst des Woords in de  
Zending.

Een zendende kerk zou dan uit deze  
jonge mannen te kiezen hebben, en hierin  
zou de waarborg liggen, dat niemand zou  
uitgaan, dan na door de kerken te zijn  
gekeurd.

Volledigheidshalve voegen we hier alleen  
nog aan toe, dat er een toestand denk-  
baar is, waarin zulke jonge mannen geen  
gereede gelegenheid voor hun vorming vin-  
den zouden. Welnu, zoolang de toestand  
aanhield, zou dan een hulpinrichting hier-  
voor te organiseeren zijn, naar den vasten  
regel, dat de kerken zelve in alles te voor-  
zien hebben, waaraan niet reeds door de actie  
van de kerk als organisme, spontaan, in  
het gewone leven voorzien wordt.

Doch dit raakt een exceptie, niet dien  
regel.

Hieruit volgt dus, dat het noch ver-  
waand noch aanmatigend is te achten, zoo  
een jong man zich zulk een dienst voor-  
stelt, zulk een dienst in de Zending be-  
geert, en zich begeeft in den weg, om zich  
daarvoor te bekwaamen. Mits hij, en hier  
komt het op aan, de vraag of hij gaan zal  
en *waartoe* hij gaan zal, geheel in het  
oordeel der kerken laat.

Van zijn kant gaat het dan niet verder,  
dan dat hij er de studien voor maakt,  
er zich op voorbereidt, en er zich voor keu-  
ren laat. Dan weten de kerken uit die  
keur, dat hij bereid, toegestemd en gezind  
is. En alle verdere beslissing komt dan niet  
van hem, maar uit het beroep eener kerk.

Intusschen kunnen de kerken ook bepalen,  
dat b.v. niemand in dezen dienst zal worden  
uitgezonden dan na gedurende drie of meer  
jaren hier te lande te hebben gediend; en  
in elk geval moet wie in dezen dienst gaan  
wil, zoolang hij hiervoor nog geen beroep  
ontving, bereid zijn, zoolang de kerken hier  
te lande te dienen; ook al geschiedt dit op  
beding, dat hij, in de Zending geroepen  
wordende, vrij zal zijn zulk een roeping te  
volgen. Ook uit ander oogpunt kon het  
zelfs goed zijn, dat niemand uitga, dan  
b.v. op dertigjarige leeftijd, uit hoofde van  
zijn eenzame positie en de zware verant-  
woordelijkheid, zonder ander leiding en  
advies, die op hem zal komen te rusten.

Maar ook al gaan we uit van dien meest  
gewenschten toestand, dan zou nog een  
kerk, die zenden wilde, geen oproeping  
hebben te plaatsen, of iemand zich aan-  
bood. Immers het zou dan officieel be-  
kend zijn, wie er voor geëxamineerd en  
beroepbaar gesteld waren; over hun per-  
soon, karakter, dienst en gave, zou men  
uit het advies der classis kunnen oordeelen;  
en het beroep zou kunnen geschieden met  
volledige kennis van zaken.

Zelfs maakt het feit, dat men alzoos in  
den regel reeds dienstdoende Predikanten  
zou zenden, de zaak nog kiescher.

Een Predikant toch staat ten deze niet  
met een Proponent gelijk. Een Proponent  
is altoos iemand die een dienst *zoekt*, een  
Predikant iemand die een dienst *heeft*. Een  
Proponent is min of meer een *onbekende*,  
een Predikant is *openbaar* geworden in zijn  
dienst. En ook een Proponent kan zich aan-  
bieden zonder te kwetsen, een Predikant  
bederft, zoo hij niet wordt aangenomen,  
door elke sollicitatie zijn verhouding tot de  
kerk die hij dient. Hij wilde weg, en zie hij  
moet blijven.

En zoo stemt alles saam, om ook voor  
den dienst der Zending dezen regel steeds den  
meest wenschelijken te keuren, dat de toe-  
bereiding voor dezen dienst in den gewonen  
weg ga, dat daarna de kerken keuren, en  
dat ten slotte *eene kerk* roept.

## Uit de Pers.

In het *Geref. Volksblad* (Red. De Haas) leent  
men het volgende:

In het Engelsche Tijdschrift *The Presbyterian* van  
Donderdag 17 December j.l. vinden wij een artikel  
van de hand des heeren Jan Barger, ouderling van  
de Engelsche Gereformeerde kerk te Manchester.

Dit artikel geeft zijn indruk weder, dien hij van  
onze Generale Synode te Middelburg heeft ontvangen  
en luidt vertaald, aldus:

*De Gereformeerde kerken in Nederland.*

Bij de Commissie, die belast met de correspon-  
dentie tusschen de koloniale en andere kerken en  
de Presbyteriaansche kerk van Engeland is een  
belangrijk rapport ingediend van de Nederlandsche  
Synode, waarbij de welerevr. W. Campbell van For-  
mosa en Mr. Jan Barger de Presbyteriaansche kerk  
van Engeland vertegenwoordigen. Daar een kort  
verslag van de verhandelingen, aldaar gehouden, in  
't laatst van September verschenen in de *Presbyterian*  
(een Engelsch kerkelijk blad), behoeven wij niet te  
herhalen wat gezegd werd omtrent de hartelijke  
ontvangst van de Engelsche afgevaardigden; maar  
Mr. Jan Barger, die dit verslag gereed gemaakt  
heeft, voegt er de volgende opmerkingen aan toe,  
die onze lezers belang zullen inboezemen: »Het kan  
misschien geen kwaad, als ik uwe Commissie mijn  
indrukken geef van deze Nederlandsche kerk die  
gegrond zijn op vroegere betrekkingen, op welvoe-  
den, bemerken naderhand, en op mijn bezoek aan  
de Synode te Middelburg.

Deze kerk is eene vereeniging van twee scheidingen  
uit de Nederlandsche Hervormde kerk. De eerste  
scheiding had plaats voor ongeveer 70 jaar, de  
tweede voor ongeveer 12 jaar, kerkengroepen die om-  
streeks 5 jaar geleden zich vereenigd hebben onder  
den naam van Gereformeerde kerken van Nederland  
A en B — A voor kerken van de eerste, B voor  
kerken van de tweede scheiding. Hare eerste Synode  
werd in 1803 gehouden in de historisch vermaarde  
stad Dordrecht.